

IZ PARADIŽA

Tri stoletja
Škofjeloškega
pasijona

Alojzij Pavel Florjančič

IZ PARADIŽA

Tri stoletja Škofjeloškega pasijona

Fotografije: Zvone Pelko, Marjan Cerar, Patricija Belak, Alojzij Pavel Florjančič, mag. Aleksander Igličar, Aleš Jezeršek, Jana Jocif, Tomaž Lunder, Jure Nastran, Marjan Koplan, Peter Pokorn, st., Peter Pokorn, ml., Tatjana Splichal, Kapucinski samostan Škofja Loka, Loški muzej, Gorenjski muzej, Narodna in študijska knjižnica Trst – NŠK, Janez Pelko, Slovenski gledališki inštitut – SLOGI, Ljudmila Kravos – Slovensko stalno gledališče Trst, Jože Šenk, Peter Uhan, Marko Vombergar in Nada Žgank

Recenzenta: dr. br. Metod Benedik
dr. Matija Ogrin

Lektoriranje: Bernarda Pavlovec Žumer

Prevajanje: Adele Gray

Oblikovanje naslovnice: Studio Miklavc

Oblikovanje vsebine: Alojzij Pavel Florjančič, Jože Šenk

Slika na ovitku: Izgon iz raja, fotografija: Patricija Belak;
slika zadaj, Začetek Pasijona iz: Romuald-Ogrin, 2009, str. 24

Organizacija: Zavod 973

Priprava za tisk: Jože Šenk, Salve, d.o.o.

Založnika: Občina Škofja Loka
(zanjo: Tine Radinja, župan)
Salve d.o.o. Ljubljana
(za založbo: Gašper Berčič, direktor in Andrej Baligač,
vodja programskega sveta)

Naklada: 500 izvodov

Škofja Loka, 2023

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

792.246(497.4Škofja Loka)(091)

398.54(497.4Škofja Loka)(091)

FLORJANČIČ, Alojzij Pavel

Iz paradiza : tri stoletja Škofjeloškega pasijona / Alojzij Pavel Florjančič ;
[fotografije Zvone Pelko ... [et al.] ; prevajanje Adele Gray]. - Škofja Loka :
Občina ; Ljubljana : Salve, 2023

ISBN 978-961-95323-3-1 (Občina Škofja Loka)

ISBN 978-961-289-178-7 (Salve)

COBISS.SI-ID 146997763

Foto Marjan Koplán

Alojzij Pavel Florjančič

IZ PARADIŽA

Tri stoletja Škofjeloškega pasijona

Škofja Loka 2023

VSEBINA

ŽUPANOV NAGOVOR, Tine Radinja.....	8
ŽE VEČ KOT TRISTO LET, Metod Benedik.....	12
BESEDA BRALCEM, Alojzij Pavel Florjančič	16
I. UVODNI DEL	19
II. SPOKORNE PROCESIJE V 18. STOLETJU	59
1 1713 Loška spokorna procesija.....	61
2 1715 Loška spokorna procesija.....	63
3 1721 Loška spokorna procesija.....	65
4 1727 Loška spokorna procesija.....	67
5 1728 Loška spokorna procesija.....	69
6 1734 Loška spokorna procesija.....	71
7 1745 Loška spokorna procesija.....	73
8 1753 Loška spokorna procesija.....	75
9 1767 Loška spokorna procesija.....	77
III. ŠKOFJELOŠKI PASIJON V 20. IN 21. STOLETJU	79
10 1930 Radijska priredba Škofjeloškega pasijona v Ljubljani.....	81
11, 12 1932, 1933, Odrska priredba Škofjeloškega Pasijona v Kranju	
13, 14 1934, 1936 in v Ljubljani	83
15, 16 1936, 1937 Škofjeloški pasijon na odprtem odru v Škofji Loki	95
Uprizoritve Škofjeloškega pasijona	
med letoma 1945 in 1991	103
17 1965 Škofjeloški pasijon – priredba SNG Trst.....	105
18 1968 Škofjeloški pasijon – priredba Sv. Lenart,	
Beneška Slovenija	115
19 1973 Škofjeloški pasijon – recital Loški grad.....	119

20	1976	Škofjeloški pasijon – priredba Buenos Aires, Argentina....	125
21	1981	Škofjeloški pasijon – priredba kapucinska cerkev, Škofja Loka	131
22	1987	Škofjeloški pasijon – priredba cerkev Vseh svetih, Ljubljana-Žale	135
	1991 – 1999	Škofjeloški pasijon v Škofji Loki ali v Ljubljani?	139
23	1992 / februar /	Škofjeloški pasijon – koncertna izvedba Loški grad	143
24	1992 / oktober /	Škofjeloški pasijon – radijska izvedba ljubljske Križanke.....	147
25	1996	Škofjeloški pasijon – odrska izvedba Globasnica na avstrijskem Koroškem	153
26	1999	Škofjeloški pasijon Škofja Loka	159
27	2000	Škofjeloški pasijon Škofja Loka	169
28	2000/2001	Škofjeloški pasijon priredba v SNG Drama Ljubljana.....	177
	2006	Škofjeloški pasijon (neodigran) Škofja Loka	181
29	2009	Škofjeloški pasijon Škofja Loka	187
30	2009	[Škofjeloški] Pasijon – verzija 2.0 multimedijska priredba Škofja Loka, Kranj.....	197
31	2015	Škofjeloški pasijon Škofja Loka	199
32, 33,	2020, 2021,	Škofjeloški pasijon – odrska priredba Prešernovo gledališče Kranj in Mestno gledališče Ptuj	209
34	2022		
35	2023	Škofjeloški pasijon – odrska priredba Stara Loka.....	213
IV. DEDIŠČINA ŠKOFJELOŠKEGA PASIJONA			217
	2021	Škofjeloški pasijon (neodigran) Škofja Loka	219
		Križev pot po mestu Škofja Loka	223
		Angelski dih in talno obeležje Škofjeloškega pasijona ...	225
		Pasijonska romanja.....	229
		Vpis Škofjeloškega pasijona na Unescov seznam	231
POVZETEK			238
SUMMARY			239

Iz Paradiza, tega krasnega kraja ...

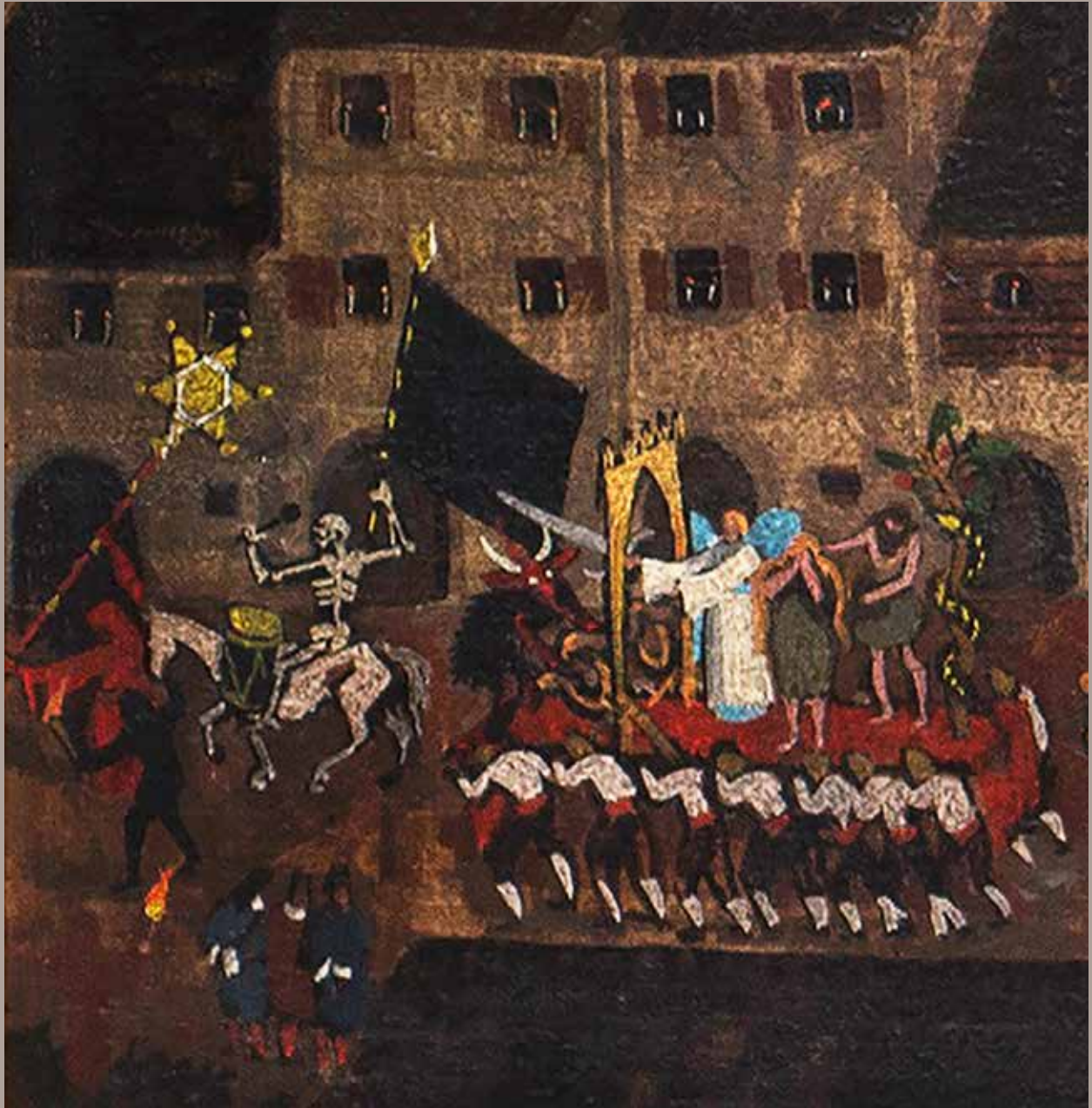

Boris Kobe, Škofjeloški pasijon, 1967, olje na lesu, 181 x 208 cm, Ikonoteka SLOGI-Gledališki muzej v Ljubljani.

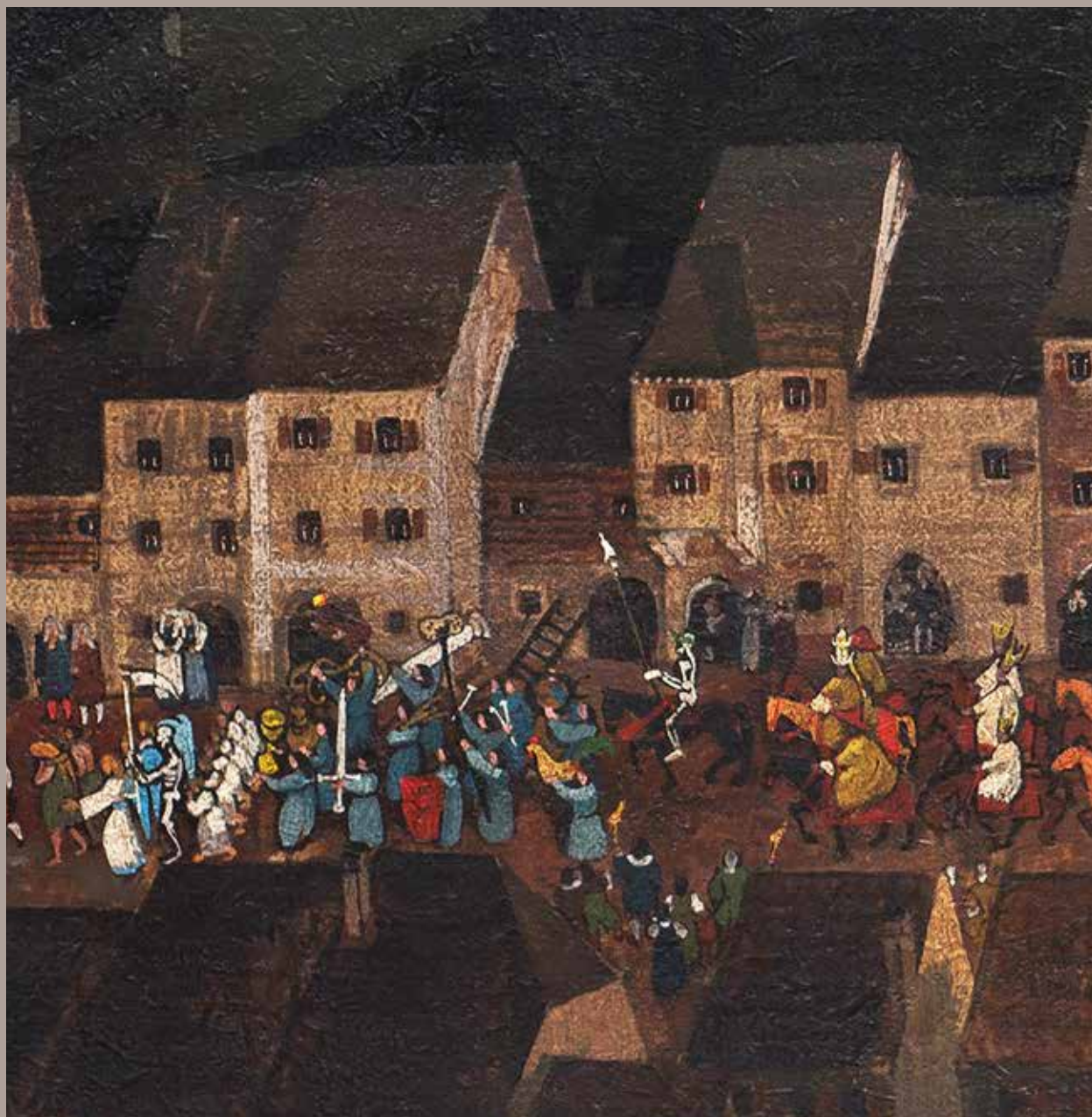
Arhitekt in slikar Boris Kobe (1905–1981) je po naročilu Slovenskega gledališkega muzeja leta 1967 ustvaril imenitno veliko sliko celotne loške spokorne procesije. Kot arhitekt je pozorno upošteval podrobna navodila patra Romualda iz režijske knjige in izbral ustrezno aksonometrično projekcijo. Kot slikar je uspel nazorno in slikovito prikazati njeno pot v naravnem okolju barokizirane srednjeveške Škofje Loke. Njegova freska je temelj in izziv za poznavalce ter za vsakokratne režiserje Škofjeloškega pasijona.

I.

UVODNI DEL

Raj

Smrt, Cehi in začetek Mrtvaškega plesa

Slovenska dekleška organizacija in Slovenska fantovska zveza, ki delujeta med Slovenci v Buenos Airesu, sta v soboto, 10., in v nedeljo, 11. aprila 1976, pripravila Škofjeloški pasijon patra Romualda v šestnajstih slikah. Režiral ga je tamkajšnji kulturnik in gledališčnik *Ciril Jan*, ki je za predlogo vzel besedilo *Slovenski pasijon*, kakršnega je leta 1932 priredil Niko Kuret v Kranju. Za sceno je poskrbel *Marijan Adamič*, sodeloval je pevski zbor pod vodstvom *Ivana Meleta*. Predstava je bila v cerkveni dvorani Marije Kraljice v Slovenski vasi v Buenos Airesu.

V nadaljevanju je navedenih nekaj ocen iz tamkajšnjega tiska: »Režiser Ciril Jan se je z vso samozavestjo vrgel na delo, navdušil in pridobil je mladino ter ji razdelil vloge. Skoraj večer za večerom se je mladina zbirala v društvenem domu k vaju. Po resnih pripravah je režiser Ciril Jan postavil igro, pri kateri je sodelovalo 45 oseb, na oder, ter jo je v veliko presenečenje vseh speljal s pretresljivim uspehom.

Predstava, v celoti gledano, je bila uspeh za režiserja in igralce, ki so bili, z izjemo nekaterih starejših, sami mladi fantje in dekleta, od katerih so mnogi prvič nastopili na odru. Zares lahko rečemo, da so vložili vse svoje moči v igro in kljub velikim starostnim razlikam z zgodovinskimi osebami iz evangeljskih poročil, so se skušali vživeti v težke vloge nastopajočih oseb. Ves potek prikazovanja posameznih slik se niti enkrat ni ustavil. Igra je potekala gladko in brezhibno.

Množični nastopi, kot je bil v prvi sliki nastop otrok in kasnejši nastopi v slikah *Jezusov slovesen vhod v Jeruzalem*, *Jezus pred Poncijem Pilatom*, *Jezus optan s križem po jeruzalemskih ulicah na poti na goro Golgota*, v katerih so sodelovale velike množice, so bili spretno in mogočno izpeljani.

Dobro so obvladali dolga besedila tudi vsi trije angeli (*Zorka Gris, Marta Rozina in Marta Šmalc*), ki so pričali in razmišljali ob dogodkih na odru ter pozvali poslušalce k pokori.

Druge bolj težke, kočljive in pretresljive slike, ki lahko postanejo neokusne, če niso pravilno zajete, kot npr. *Zadnja večerja, Kristusov smrtni boj in Osamljenost na vrtu Getsemani, Jezusovo bičanje in Sramotenje po rimski soldateski, Jezusovo umiranje na križu*, so bile zaigrane z vso resnostjo in dostojanstvom, brez vsakega pretiravanja.

Ostale nastopajoče osebe, če omenim le nekatere, npr. Pilat (*Tone Novljan*), Veliki duhovnik Kajfa (*Jože Črnak*), Herod (*Blaž Miklič*), Judež Iškarjot (*Franci Sušnik*), so svoje vloge primerno odigrale.

Predstavo si je ogledalo okrog 350 oseb, med katerimi je bila zastopana številna mladina iz posameznih krajev velikega Buenos Airesa. Lepa skupina je prišla iz Carapachaya, ki je s svojim obiskom hotela dati priznanje svojim mladim vrstnikom.«¹

Ta pasijonski podvig je doživel naslednje leto svojevrstno mogočno nadaljevanje s *Slovenskim križevim potom*, v katerem je Ciril Jan tokrat igral razbojnika. Avtor živega križevega pota je bil uspešen gledališnik *Lojze Rezelj* (1933–2018). Iz Teatra Colón v Buenos Airesu (osrednja argentinska opera) mu je uspelo dobiti garderobo in kakovostne gledališke pripomočke. Verjetno je bilo v slovenski skupnosti v Argentini prvič, da je slovenski režiser pripravil predstavo, namenjeno argentinski publiki, izključno s slovenskimi igralci. Igrali so na prostem, v španskem jeziku. Režiser Rezelj je uspel narediti sodobno, živo, atraktivno in uspešno predstavo z učinkovitimi svetlobnimi in zvočnimi efekti.

»Tako po Jezusovi obsodbi, še preden je začel svoj križev pot, so biriči oba razbojnika napodili okoli trga. Ko sta se vrnila na oder pred stolnico, so ju križali, medtem ko je Jezus šele začel svojo pot. Razbojnika sta tako visela na križu že dolgo pred Jezusovim križanjem (približno polovico predstave). Ko je Jezus prišel pred cerkev, kjer sta na križu že visela razbojnika, so križali še njega.

V Argentini je veliki teden največkrat pozno jeseni. Igra se je vedno začejala v nočnih urah (okoli sedme ali osme ure). Tako so Jezus in razbojnika kar nekaj časa viseli na križih praktično goli, izpostavljeni mrazu in vetru, včasih tudi rahlemu dežju. Velikokrat so jih sneli s križa otrple, tudi pljučnico so dobili, pa vendar se nikoli niso pritoževali. Vsi nastopajoči, prav posebno pa ti trije, so svoje igranje vedno dojemali kot globoko pričevanje vere in slovenstva. Predstava je trajala

¹ I. G. Pasijon v Slovenski vasi, *Svobodna Slovenija*, leto 29, št 6, Buenos Aires, 22. 4. 1976